

Mgr Adam Jaworski

Streszczenie rozprawy doktorskiej
„Udział prokuratora w postępowaniu cywilnym”

Promotor:

Dr hab. Piotr Ryłski, prof. UW

Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest kompleksowa analiza udziału prokuratora w postępowaniu cywilnym.

Celem pracy jest zbadanie, czy udział prokuratora jest nadal uzasadniony we współczesnym postępowaniu cywilnym, a jeżeli tak – jaki powinien być zakres jego uprawnień. W pracy postawiono wstępną hipotezę: udział prokuratora w postępowaniu cywilnym nie jest sam w sobie sprzeczny z obecnymi założeniami aksjologicznymi postępowania cywilnego. Niemniej, można przyjąć założenie, że uprawnienia prokuratora są nadmierne, dlatego jego kompetencje do wszczynania postępowań i zgłaszania udziału w nich powinny zostać ograniczone i skoncentrowane wokół tych spraw, w których znaczenie interesu publicznego jest szczególnie istotne. Należą do nich sprawy rozpoznawane w trybie nieprocesowym, sprawy z zakresu prawa rodzinnego oraz postępowanie przed Sądem Najwyższym.

Rozprawa składa się z czterech rozdziałów, poprzedzonych wstępem i zwieńczonych wnioskami końcowymi.

W rozdziale I zostały przedstawione zagadnienia węzłowe, dające asumpt do dalszych szczegółowych uwag. Punktem wyjścia do tych rozważań będzie geneza instytucji prokuratury w ogólności oraz uprawnień prokuratora w postępowaniu cywilnym w prawie polskim. Po przedstawieniu tej instytucji w ujęciu historycznym odniesiono jej obecną regulację do wartości konstytucyjnych i naczelných zasad postępowania cywilnego, stanowiących najważniejsze uwarunkowania, które należy brać pod uwagę przy ocenie roli prokuratora w systemie prawa procesowego cywilnego również *de lege ferenda*. Rozdział ten zamknięto przeglądem systemów prawnych, w których prokurator posiada przynajmniej ograniczone uprawnienia w postępowaniu cywilnym.

W rozdziale II przedstawiono prokuratora jako podmiot postępowania cywilnego. Punktem wyjścia w tym rozdziale jest przedstawienie rozumienia roli prokuratora w świetle

zasad ustrojowych, a następnie analiza statusu procesowego prokuratora jako strony (uczestnika postępowania). Analizy tej dokonano w odniesieniu do podstawowych instytucji postępowania cywilnego, takich jak zdolność sądowa, zdolność procesowa i legitymacja procesowa, a także dokonano charakterystyki czynności procesowych prokuratora na tle czynności innych podmiotów postępowania cywilnego.

Rozdział III dotyczy poszczególnych form udziału prokuratora w postępowaniu cywilnym (powództwa samodzielne, niesamodzielne, zgłoszenie udziału w postępowaniu wszczętym przez inny podmiot, wniosek o wszczęcie postępowania nieprocesowego, udział prokuratora w postępowaniu zabezpieczającym, egzekucyjnym, upadłościowym i restrukturyzacyjnym). Każda z tych form działania prokuratora została poddana analizie w odniesieniu do dotychczasowego dorobku doktryny i orzecznictwa, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii spornych i możliwości wykorzystania w praktyce. Następnie każdą z tych form poddano ocenie *de lege ferenda*, próbując odpowiedzieć na pytanie, czy są one zgodne z obecnymi założeniami aksjologicznymi postępowania cywilnego, a także, jaki powinien być ich kształt.

Rozdział IV zawiera całościową analizę udziału prokuratora oraz Prokuratora Generalnego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym. Analizie zostały poddane przede wszystkim uprawnienia Prokuratora Generalnego do wnoszenia skarg kasacyjnych, skarg o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, skarg nadzwyczajnych oraz wniosku o unieważnienie prawomocnego orzeczenia, a także jego udział w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

We wnioskach rozprawy potwierdzono postawioną na wstępie hipotezę badawczą, że udział prokuratora w postępowaniu cywilnym – chociaż z natury rzeczy dotyczy nielicznej grupy spraw – jest instytucją potrzebną, która wpisuje się w jeden z aspektów funkcji ochronnej postępowania cywilnego, jakim jest ochrona interesu publicznego. Niemniej, dostosowanie regulacji udziału prokuratora w postępowaniu cywilnym do obecnych standardów konstytucyjnych i współczesnego rozumienia naczelných zasad postępowania cywilnego wymaga istotnych korekt.

Słowa kluczowe:

postępowanie cywilne, prokuratura, powództwo, postępowanie nieprocesowe, zasady postępowania cywilnego, Sąd Najwyższy

